

sowania, nie wykazała nieprawidłowości. Problemy związane z zagrożeniem metanowym występowały również w 7 zakładach. Na 25 skontrolowanych stanowiskach pracy nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie zabudowy czujników metanometrii automatycznej. Przegląd 37 zapór przeciwybuchowych nie wykazał niezgodności z wymaganiami określonymi w projekcie technicznym.

Stwierdzono natomiast **wiele nieprawidłowości dotyczących przede wszystkim: stanu dróg komunikacyjnych, obudowy wyrobisk korytarzowych, stanu urządzeń transportu linowego** (podwieszenie trasy kolejki, wyposażenie zestawów transportowych), zanieczyszczenia urobkiem sekcji obudowy ścianowej, podwieszenia hydraulicznych przewodów zasilających. Uregulowano je 155 decyzjami ustnymi, w tym wstrzymania prac i skierowania pracowników do innych prac. Wykonane one zostały jeszcze w trakcie trwania kontroli.

B. Przestrzeganie przepisów prawa pracy, w tym bhp w firmach świadczących usługi górnicze w podziemnych zakładach górniczych

W ostatnich latach narasta zjawisko powierzania przez kopalnie podmiotom zewnętrznym różnego rodzaju robót w ruchu podziemnych zakładów górniczych, głównie z powodu braków kadrowych wśród załóg macierzystych. Niebagatelną rolę odgrywają też **względnie ekonomiczne – firmy wyłaniane są w drodze przetargów, w których podstawowym kryterium wyboru jest cena jednostkowa za usługę.**

W 2007 roku Państwowa Inspekcja Pracy przeprowadziła kontrole w 11 zakładach wykonujących prace w ruchu podziemnych zakładów górniczych. Zatrudniały one 3970 pracowników, w tym 168 kobiet.

W wyniku kontroli prowadzonych w poprzednich latach **wyeliminowano praktyki zatrudniania pracowników** na stanowiskach pracy w ruchu podziemnych zakładów górniczych – **na podstawie umów cywilnoprawnych**. W większości kontrolowanych podmiotów nie opracowano jednak **procedur dotyczących instruktaży stanowiskowych dla pracowników nowo przyjętych**, przenoszonych z innych zakładów górniczych lub przenoszonych na inny oddział danej firmy. W jednej z firm stwierdzono skierowanie 5 kandydatów do pracy na szkolenie wstępne ogólne przed podpisaniem umowy o pracę, wskutek czego szkolenia te odbyły się poza czasem pracy. W 2 kontrolowanych podmiotach nie wyznaczono pracowników zajmujących się szkoleniem uczniów, studentów, pracowników nowo przyjętych lub przenoszonych, co może świadczyć o niedocenianiu problemów związanych z naborem i adaptacją pracowników.

Tylko w 1 firmie stwierdzono wykonywanie pracy przez jej pracowników w warunkach zagrożenia klimatycznego. **Czas** pracy pracowników zatrudnionych w warunkach skróconej dobowej normy czasu pracy

kontrolowano, porównując zapisy ewidencji czasu pracy z wydrukami z elektronicznej rejestracji czasu pracy. Na 8 skontrolowanych pracowników, w 5 przypadkach stwierdzono zatrudnianie w czasie przekraczającym 6 godzin liczonych od zjazdu do wyjazdu. W pozostałych firmach w czasie trwania kontroli nie prowadzono robót w zagrożeniu klimatycznym.

W zakresie przestrzegania przepisów o czasie pracy, na 189 skontrolowanych pracowników w 10 przypadkach stwierdzono niezachowanie przeciętnie 5-dniowego tygodnia pracy w przyjętym okresie rozliczeniowym. W 2 przypadkach stwierdzono przekroczenie dopuszczalnego przeciętnego tygodniowego limitu godzin nadliczbowych.

W 2 kontrolowanych firmach pracodawcy nie prowadzili rejestru pracowników zatrudnionych w środowisku zagrożonym pyłami szkodliwymi dla zdrowia.

W 4 firmach pracownicy służby bhp nie sporządzali okresowych analiz stanu bezpieczeństwa w zakładzie. W 5 zakładach, gdzie analizy prowadzono, dotyczyły one wyłącznie statystyk wypadkowości. **Pełną analizę stanu bezpieczeństwa wraz w wnioskami profilaktycznymi przeprowadzono jedynie w 2 zakładach.**

Tylko w jednym z kontrolowanych podmiotów wprowadzono system zarządzania bezpieczeństwem, który jednak nie objął części przedsiębiorstwa zajmującej się wykonywaniem robót w ruchu podziemnych zakładów górniczych.

W trakcie kontroli stanowisk pracy pod ziemią najczęściej stwierdzano nieprawidłowości dotyczące: stanu dróg komunikacyjnych, stanu obudowy wyrobisk (braki w wykładce i klinowaniu), zanieczyszczenia urobkiem urządzeń odstawy urobku, stanu urządzeń sygnalizacyjnych oraz urządzeń awaryjnego wyłączenia przenośników. W związku z tym wydano 76 decyzji, w tym 8 decyzji wstrzymania prac m.in. ze względu na:

- wykonywanie prac konserwacyjnych przenośnika zgrzeblowego bez należytego zabezpieczenia przed możliwością ponownego włączenia;
- nieprawidłowości w mocowaniu pokryw urządzeń ognioszczelnych;
- zanieczyszczenia i brak regulacji taśmy przenośnika taśmowego;
- zły stan obudowy ostatecznej i zawodnienia przodka chodnika.

* * *

Wyniki kontroli przeprowadzonych zarówno w kopalniach, jak i w firmach świadczących usługi górnicze wskazują na potrzebę:

- systematycznego monitorowania przestrzegania przepisów o czasie pracy oraz uregulowań zasad ewidencji czasu pracy;
- doskonalenia procedur oraz poszukiwania nowych rozwiązań w zakresie prawidłowego prze-

biegu procesów adaptacyjnych pracowników podejmujących pracę pod ziemią;

- wypracowania skutecznych sposobów oceny rzeczywistej znajomości zagadnień wynikających z kart oceny ryzyka – przez pracowników zatrudnionych na konkretnych stanowiskach.

10. Bezpieczeństwo pracy w transporcie wewnątrzzakładowym

Do kontroli stanu przestrzegania przepisów i zasad bezpieczeństwa pracy w transporcie wewnątrzzakładowym, jako tematu koordynowanego centralnie powrócono w 2004 r., kiedy stwierdzono po raz kolejny duże zaniedbania pracodawców w zakresie organizacji ruchu wewnątrzzakładowego, a także eksploatacji wózków jezdniowych z napędem silnikowym i przenośników. Z tego względu podczas kontroli w 2005 r. zwracano szczególną uwagę na przestrzeganie przepisów dotyczących tych zagadnień, natomiast w latach 2006–2007 zakres kontroli ograniczono do użytkowania wózków jezdniowych z napędem silnikowym oraz przenośników, ponieważ przy eksploatacji tych urządzeń ryzyko zawodowe utrzymywało się na najwyższym poziomie.

Jak wykazała analiza, wskaźnik częstotliwości wypadków przy pracy w zakładach użytkujących wózki jezdniowe (kontrolowanych po raz pierwszy w 2007 r.) wynosił w 2004 r. – 16,3, w 2005 r. – 17,4, a w 2006 r. – 19,3, a więc wykazał tendencję wzrostową i był w 2006 r. dwukrotnie wyższy niż dla całej gospodarki narodowej (8,83).

Wypadki związane z użytkowaniem wózków jezdniowych stanowiły ok. 7% wszystkich wypadków odnotowanych w kontrolowanych zakładach pracy, natomiast w zakresie wypadków ciężkich i śmiertelnych udział ten był trzykrotnie wyższy.

W kontrolowanych zakładach użytkujących przenośniki wskaźnik częstotliwości wypadków przy pracy w 2004 r. wyniósł 16,5, w 2005 r. – 17,3, a w 2006 r. – 18, 5.

Wypadki związane z użytkowaniem przenośników stanowiły 2% wszystkich wypadków odnotowanych w kontrolowanych zakładach pracy. W za-

kresie wypadków ciężkich i śmiertelnych udział ten był sześciokrotnie wyższy.

A. Wózki jezdniowe z napędem silnikowym

W 2007 r. kontrole przeprowadzono w 515 zakładach pracy zatrudniających ponad 115 tys. pracowników. W szczególności kontrolą objęto zagadnienia bezpieczeństwa pracy 5710 pracowników, których praca związana była z eksploatacją 2655 wózków jezdniowych z napędem silnikowym (85% z nich stanowiły wózki podnośnikowe).

Najważniejsze nieprawidłowości stwierdzone podczas kontroli w latach 2006–2007 przedstawiono na wykresie.

Niepokoić musi wzrost nieprawidłowości w zakresie przekazywania pracownikom niezbędnych informacji, np. w trakcie szkoleń w dziedzinie bhp uwzględniających zagadnienia związane z użytkowaniem wózków czy przez udostępnianie instrukcji bhp. Inspektorzy pracy stwierdzili 72 przypadki **bezpośredniego zagrożenia zdrowia lub życia pracowników przy użytkowaniu wózków** (głównie ze względu na ich niewłaściwy stan techniczny), w wyniku czego wstrzymali prace.

Pracodawcy dopuścili 156 pracowników do obsługi wózków, mimo że **nie posiadali oni stosownych kwalifikacji**. W celu zapobieżenia wypadkom, które mogłyby spowodować podczas obsługi wózków, inspektorzy pracy skierowali tych pracowników do innych prac.

Ponieważ wózki podnośnikowe podlegają dozorowi technicznemu, sprawdzano również legalność ich eksploatacji w świetle przepisów o dozorcze technicznym. Wprawdzie odsetek kontrolowanych pracodawców, którzy dopuścili do eksploatacji wózki podnośnikowe **bez uzyskania stosownej zgody Urzędu Dozoru Technicznego** był w 2007 r. mniejszy niż w 2006 r., to niestety, **pozostał na niezmiennym poziomie odsetek (16%) eksploatowanych tego typu wózków bez ww. decyzji**. O przypadkach eksploatacji wózków niezgodnie z przepisami o dozorcze technicznym inspektorzy pracy powiadamiali na bieżąco inspektorów UDT.